

na „skuto“, „skute“ za znani pomèn (= slov. „krilo“), ki se sklada tudi z nemškim imenom „Schofs“, kedar pomenja ves podpasni del ženske oprave (Kleid) do roba ali do tál.³⁾

Kakor so pa nadévali stari Germani takim otrokom po plašču (Mantel) ime „Mantelkinder“, — tako tudi Slovenci po „skutu“ ime „skutniki“. — To misel potrjuje še neka druga „prilika“ (analogija). Beli Kranjci (Poljanci) velé namreč „kolenčič“ [okoli Metlike pa „nakolenče“] ónemu detetu, ki ga devajo nevesti na koleno.

Iz prvine so posinjali na popisani način — to se ve, da — samo majhene otroke, staro ime „skutnik“ je pa ostalo, četudi je stara šega nehala že davno. — Potihnil je pri istih Slovencih že zdavna i „skut“; ali „skutniki“ in „skutnice“ živé med njimi še dan denes.

Odkod pa izhaja „skupnik“?

Iz iste besede: „skutnik“, t. j. „skutnik“ se je izprevrigel sčasoma v „skupnika“. Nekateri, katerim ni bilo ime „skutnik“ po korenu več razumljivo, začeli so govoriti „skupnik“, misleč na „skup“ (živeti), to je, podomačili so si ga.

Takih primerov imamo dosta ne samo pri Slovanih nego i pri drugih narodih, kedar zábi kák narod kateri besedi korenski pomèn ... ali ga ne zna „tujkam“.⁴⁾

Po tem takem mislim, da sem dokazal, da izhaja „skutnik“ iz debla „skut“, „skupnik“ pa iz „skutnika“.

To pa ne velja za vse „skupnike“, ki živé med narodom slovenskim, če tudi zahman iščeš te besede, kakor „skutnika“ pri Habdeliču, Belostencu, Jambrešiču in po drugih slovarjih. — Belim Kranjcem ob Kolpi blizo Metlike in v Poljanah, so „skupniki“ tudi, kedar imata dva skup v eni zidanci itd. vino; „skupniki“ so tudi, kedar vprežeta sosedas vsak svoje vole, ter orjeta skup „v četver“ („s četverico“) ... Takim „skupnikom“ je izrastlo ime res iz debla „skup“ (s-kup-a) ali prav za prav iz pridevnika: „s kup-en“ (stsl. s-kupъ-nъ, conjunctus, Mikl. 930). Lahko, da so zakrivili taki „skupniki“, da so se prevrgli, kakor smo slišali, nekod i „skutniki“ ... v „skupnike“.⁵⁾

leibs, als des gewandes und dessen stelle... Prim. tudi pri Sanders-u IV. 1002. Stsl. „krilo“ (ki je pomenjalo izprva „πτέρυξ“, „ala“, „Flügel“, „Fittig“), potihnilo je po nekaterih slovenskih krajih že povse. Nékod rabi Slovincem samo še za ta (ožji) pomen, na pr.: „žena je prinesla v krilu hrušek.“ — Vendar „krilo“ ni postalo — kakor so mislili nekdanj — iz stsl. „kryti“ (tegere); prim. v Mikl. vél. slovarju 312 „ЕРИЛО“ (krilo), polj. „skrzydło“, lit. in let. „skrê“ (ê=š), circinare; currere, volare. Iz tega se vidi, da je s prvoten, odpadel bil pa že v stari slovenščini; zato so mislili menda že nekateri stari Slovenci, t. j. Rusi pri tej besedi na „kryti“ ter začeli pisati in tedaj tudi izgovarjati po krivem „krylo“ namesto „krilo“. Prim. Mikl. „Rad.“ 40 vel. slovar 850 pod „skri“ in „Wortbildungslehre“ (100), ki se že tiska. — „Skut“ in „krilo“ si nista tedaj v rodu po korenem pomenu, da-si se jima strinjajo nekateri posamešni pomeni.

³⁾ To vé menda vsaka nemška šivilja; Adelung je pa znal samo za „Schoofs beim Männerrock“ (= bolg. „skut“.)

⁴⁾ Tako pravijo Nemci nekod namesto „Fledermaus“ „Flederwisch“, zdaj že „Federmaus“, „Federwisch“ (gl. Grimm Wrtb. III.; prim. tudi česk. „letopyř“, polj. „latoperz“ iz stsl. „netopyř“; gl. Mikl. vél. slovar 335 pod „letéti“). Slovenski železnocéstni delavci so si iz tujke „Dynamit“ napravili „deremit“, — prosti Srbi iz tujke „Dampf-schiff“ svoj „dim-š-ic“ (ne „dim-ic“). Pis.

⁵⁾ „S-kupъnikъ“ oeconomus, šafarъ (Mikl. 930) je menda iz „s-kupъ“ in „kupi-ti“ (ein-, zusammenkaufen); kajti v „Sachar. skaz.“ II. 94 („Ber.“) čitaš: „skupnikъ = šafarъ, perekupenъ.“ Pis.

Slovensko slovstvo.

* *Nova puška.* Kratki in lahkoumevni poduk v orožji po vprašanjih in odgovorih za c. k. vojake, spisal in založil Andrej Komelj, c. k. stotnik 7. peš polka barona Maroičiča. V Celovcu natisnila tiskarna družba sv. Mohora. Dobiva se v knjigarnah po 26 krajc., pa tudi pri izdatelju samem.

Pod tem naslovom je ravnokar na svetlo prišla v lepem slovenskem jeziku knjižica, s katero bo velece-njeni naš rojak gotovo zelo vstregel vsem podoficirjem in oficirjem, katerim je mar za čedni materni jezik, *) da bodo se lože in zdatnejše posluževali slovenščine pri poduku, pa tudi Nemcem utegne koristiti ta knjižica, vsaj — kakor slišimo — tudi oni v vprašanjih in odgovorih še take knjižice nimajo. Gotovo je to velika zasluga neutrudljivega pisatelja „Bojne službe“ in „Kratkega poduka o zemljišči za c. k. vojake.“

Čeravno bodo te najnovejše knjižice naši vrli vojaški fantje najbolj veseli, ker v njej dobijo po najloži poti poduk, pa je moremo veseli biti vsi rodoljubi, ko vidimo, da se naše slovstvo tudi na vojaškem polji lepo množi. To je pač velik napredek, da, kakor od gosp. stotnika Komelja izdane knjižice pričajo, je slovenščina tudi v principu pri vojakihi vpeljana; če se tedaj ne razširjuje, ni ministerstvo tega krivo, ampak sploh drugi krogi, katerim je naš materni jezik trn v peti. Naj tedaj po drobni tej knjižici sežejo tudi drugi rodoljubi, ki ne nosijo vojaške suknje. Naj bralcem še povemo iz prvega in drugega vprašanja: kaj je nova puška? Nova puška se imenuje verndlovka, ki se zato tako imenuje, ker jo je Avstrijski orožni fabrikant Werndl iznašel. Ona je drugače osnovana kakor stare vojne puške.

Mnogovrstne novice.

* *Število prebivalcev na svetu.* V letošnjem letopisu, ki ga izdaja geografični zavod v Gothi pod imenom: „Die Bevölkerung der Erde“ (Prebivalci sveta) beremo, da prebivalcev na celem svetu, to je, na 2 milijonih in 448.796 □ geograf. milj, je 1397 milijonov ljudi, in sicer:

V Aziji	798 milijonov	907.000
v Evropi	302	973.000
v Afriki	206	007.000
v Ameriki	84	392.000
v Avstraliji	4	563.000

Na eni □ milji prebiva:

V Evropi	1684 ljudi,
v Aziji	982
v Afriki	380
v Ameriki	112
v Avstraliji	28

* *Pazite na papirnate goldinarje,* ker se jih precej ponarejenih nahaja po slovenskem Štajarskem. Vsi imajo pisano: Serie 0.45. Vodinega znamenja nimajo, v 2. vrsti v besedi: „Zahlungen“ se črki h in l ne držite prav druga druge, v 3. vrsti pa so besede „Folge gesetzlicher Bestimmungen“ preveč razstavljene.

Iz deželnih zborov.

Deželni zbor Kranjski.

(14. [večerna] seja dné 13. maja). Najprej je bilo na vrsti poročilo šolskega odseka o dr. Blei-

*) Menda bo vendar ta „nova puška“ pregnala stari „gver“!